

Expo, dih jemajoč že od nekdaj

Prvo svetovno razstavo so organizirali v Londonu daljnega leta 1851, torej pred več kot 170 leti. Na dogodku je prednjačila država organizatorica in njene kolonije. Čeprav so se predstavile tudi druge velesile in so bile razstavljene številne atrakcije, je največ pozornosti vzbudila Kristalna palača. Ja, prav ste prebrali. Najbolj dih jemajoč (razstavljen) objekt je bil »razstaviščni« paviljon iz jekla in stekla, v katerem se je vse dogajalo. In čeprav ob vsakem Expu poudarjamo inovacije, tehnologijo in zadnja desetletja tudi ekologijo - države tam postajajo bolj in bolj »zelene« - dejansko največ pozornosti vzbudijo paviljoni. Eni so veličastni, drugi barviti, pod tretje so podpisani zvezdniški arhitekti, četrti

so že sami po sebi kot pogled v tehnološko prihodnost ... Kristalna palača tako ni postavila le temeljev za novo smer v arhitekturi, ampak ji je široko odprla vrata. In četudi številni izumi še danes veljajo za nepogrešljive, pa ob omembi Expa vseeno najprej pomislimo na Eifflov stolp, bruseljski Atomium ali ikonični stolp Space Needle iz Seattla. Če naštejemo le nekaj tistih, ki jih vsi poznamo. Tako da kar brez skrbi! Če ste bili za milanski Expo še premladi, v Dubaj je bilo predaleč in tudi Osaka, kjer bo Expo čez pet let, ni ravno za ovinkom, pa vam bo kateri izmed ikoničnih objektov zagotovo kdaj v prihodnosti prekrizal pot.

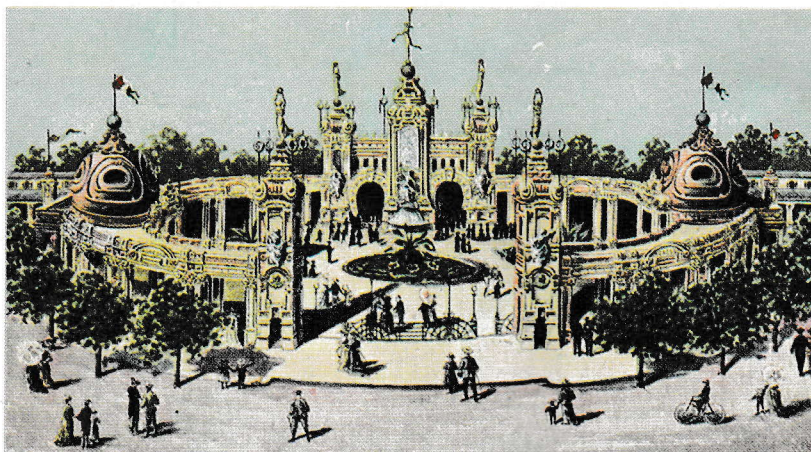
Expo abeceda

Sodobne svetovne razstave, ki jih poznamo pod imenom World Expo, veljajo za največje mednarodne dogodke, pa tudi za globalne dogodke z najdaljšo zgodovino. Prirejajo jih v različnih mestih po »vsem« svetu. Obišče jih na milijone ljudi in trajajo nekaj mesecev. Države se na njih predstavljajo v premišljeno zasnovanih paviljonih s svojimi dosežki, vizijami, zgodovino, naravnimi lepotami, za narod pomembnimi ljudmi ...

Pod okriljem Bureau International des Expositions (BIE) potekajo štiri vrste razstav: World Expo (svetovna razstava), Specialized Expo (specializirana razstava), Horticultural Expos (hortikulturne razstave) in Triennale di Milano (milanski triennale; razstava o dizajnu in arhitekturi).

Prikaz superiornosti

Zgodovina svetovnih razstav Expo sega v čas industrijske revolucije in vzpona evropskih kolonialnih sil. Za prvo svetovno razstavo velja Velika razstava industrijskih izdelkov vseh narodov leta 1851 v Londonu, ki je s svojo odmevnostjo spodbudila nastanek gibanja, katerega glavni namen je bila promocija industrijskih in kolonialnih velesil ter vladajočih ideologij, kapitalizma in liberalizma. Prikaz superiornosti držav, ki so se predstavljale, in še posebej organizatorke razstave je bil namenjen tako domači

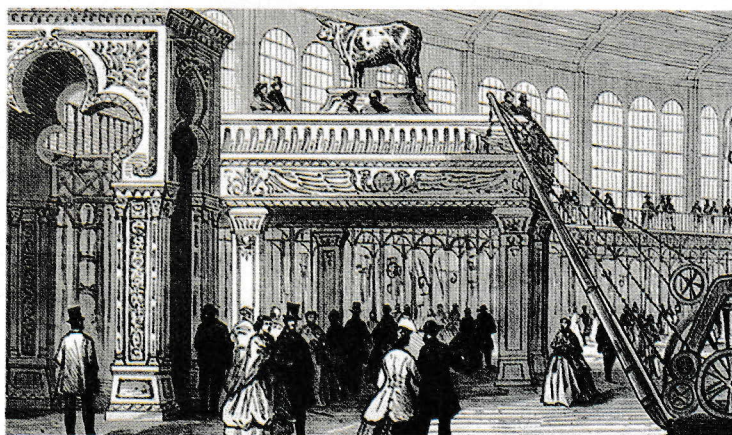
Expo je bil v Milanu prvič že leta 1906.

javnosti, nezadovoljni zaradi slabih življenjskih razmer, kot drugim velesilam, ki so se šele začele trgovinsko »odpirati«. Na razstavah, ki so sčasoma postale stalnica, so bili prvič predstavljeni številni industrijski in drugi presežki. Še posebej pa so vzbujali zanimanje impozantni objekti, postavljeni posebej za te razstave, zgrajeni za demonstracijo industrijske moči države prirediteljice. Eden od njih, Eifflov stolp, zgrajen kot vhodni objekt za razstavo v Parizu 1889, stoji še danes. Velika Britanija je razstavo po prvi priredila še leta 1862, kot prirediteljice so sledile tudi evropske prestolnice Dunaj, Barcelona in Bruselj.

Zabavljاشko potrošništvo

Konec 19. stoletja so postale svetovne razstave priljubljene tudi v ZDA – leta

1876 je bila v Filadelfiji in leta 1893 v Chicagu –, ki sta takrat doživljala gospodarski in politični vzpon. Za razliko od evropskih, kjer so bile organizatorke države, so ameriške razstave organizirali zasebniki. To je bil čas komercializacije in intenzivne promocije kapitalističnih vrednot, množične proizvodnje in potrošništva. Svetovne razstave so tako postale naravnane tudi bolj zabavljاشko. Zaradi spremenjene politične situacije pa so postale tudi prizorišče za tekmovanje med različnimi družbenimi ureditvami. V dvajsetem stoletju je bil očiten ideološki konflikt med kapitalizmom in socializmom ter liberalnim in planskim gospodarstvom. A ne glede na ves trud »vzhodnega bloka« s Sovjetsko zvezo na čelu je bila »zahodna«, kapitalistična vizija prevladujoča.

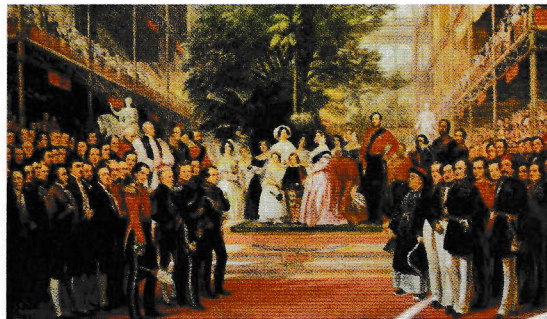
V Parizu so bile v drugi polovici 19. stoletja že štiri svetovne razstave, peta pa že leta 1900. Na sliki je predstavitev Rusije na eni od pariških razstav.

Svetovni sejem leta 1964 v New Yorku je imel kot vsi ameriški tudi zabavljاشki pridih.

Imenitna stavba za hortikulturno razstavo v Filadelfiji leta 1876

Slovesnosti ob odprtju so se udeležili vladarji mnogih držav.

13 ZDA še v Azije

Za tretje zgodovinsko obdobje svetovnih razstav se šteje obdobje od srede druge polovice 20. stoletja. Vzpon azijskih ekonomij se je odrazil tudi v geografski porazdelitvi držav gostiteljic. Poleg evropskih in ameriških mest je bila že leta 1970 gostiteljica Osaka na Japonskem, leta 2010 Šanghaj, leta 2005 japonski Aichi, zdaj pa, kot veste, se je Expo končal v Dubaju. (Če omenimo le svetovne razstave, v letih med njimi potekajo namreč tudi specializirane.) Na razstavah ne prednjačijo več tehnološki dosežki, s katerimi so se kitile države v prejšnjih stoletjih, temveč prevladuje socialna in okoljska problematika.

Delavnica sveta

Priprave za prvo svetovno razstavo, ki je bila v Londonu leta 1851, so se začele že leta 1849, ko so se Britanci, spodbujeni s francosko nacionalno razstavo, odločili, da za »tekmeči« ne bodo zaostajali. Princ Albert, mož kraljice Viktorije, je v vlogi predsednika Kraljeve družbe za umetnost odločil, da bodo organizirali prvo veliko razstavo industrijskih izdelkov. Novi meščanski srednji razred je z navdušenjem pozdravil to odločitev, saj bi s tem pokazali svetu, kaj znajo in zmorejo v Veliki Britaniji, ki je sredi 19. stoletja veljala za »delavnico sveta«, pa tudi viktorijanska industrija in trgovina sta bili v največjem vzponu.

Neverjeten uspeh prve

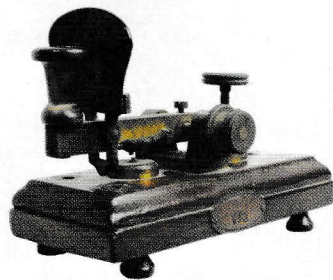
Prvega maja 1851 opoldne je kraljica Viktorija uradno odprla razstavo. Princ Albert je govoril na slovesnosti ob odprtju,

ki so se je udeležili vladarji mnogih držav. Zanimanje za razstavo je bilo izredno. Že če bi sprejeli le britanske razstavljalce, bi zmanjkalo prostora. Zaradi boljše preglednosti so razstavo razdelili na štiri sklope: surovine, stroji, izdelki in umetna obrt. Veliko je bilo tudi atrakcij in novosti. Med drugimi so bili razstavljeni diamant Koh-i-Nor, umetni zobje, pištola Colt, telegraf in veliko novih strojev. Tudi zanimanje obiskovalcev vseh slojev je bilo zelo veliko. Obiskalo jo je več kot šest milijonov ljudi, ki so popili več kot milijon steklenic brezalkoholnih pijač in pojedli skoraj dva milijona piškotov. Alkoholne pijače in kajenje so prepovedali.

združiti z umetnostjo, utrditi svetovni mir, povezati industrijo sveta v enovit sistem in odpraviti carinske zapore. Čeprav so se predstavile številne države, je pod črto postala simbol britanske industrijske domiselnosti in prevlade v svetovni trgovini. Kraljica je razstavo obiskala kar 35-krat. Ob koncu razstave je Josepha Paxtona in soavtorje paviljona povzdignila v viteški stan. Celotni izkupiček razstave je bil skoraj 200.000 funtov. Z njim je kraljeva komisija kupila ogromno zemljišče v južnem Kensingtonu, kjer so postavili Natural Science museum in Muzej Viktorije in Alberta ter mnoge druge inštitute in zgradbe za javno uporabo.

Simbol industrijske domiselnosti

Namen razstave je bil prikazati napredek obrti in industrije, dosežen po začetku industrijske revolucije, ter jo povezati oziroma

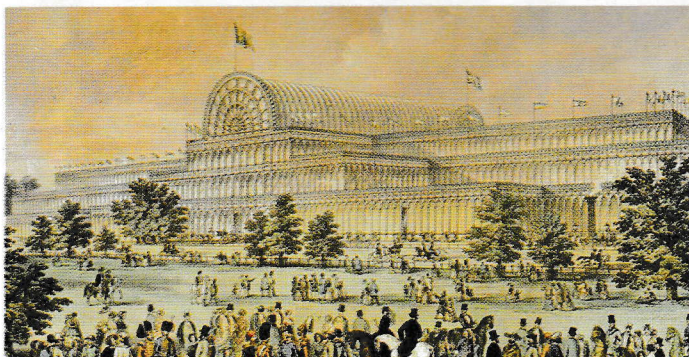
Leta 1830 je izumitelj Samuel Morse razvil komunikacijski sistem, ki je deloval tako, da je pošiljal elektronske impulze po žični mreži. Čeprav je danes telegraf antični predmet, je utrl pot sodobnim telefonskim in internetnim sistemom, na katere se zanašamo še danes.

Kristalno palačo je zasnoval Joseph Paxton.

Kraljica Viktorija je razstavo uradno odprla, princ Albert pa je imel govor.

Kristalna palača, razstveni paviljon za prvo veliko razstavo, je tako po obliki kot funkciji obveljala za vrhunski dosežek arhitekture 19. stoletja.

Kristalna palača je imela tri vhode, sedemnajst izhodov in deset dvojnih stopnišč v galerije.

Expo ikone

Čisto zares kristalna

Joseph Paxton, glavni vrtnar devonshirskega vojvode v Chatsworthu, je dobil naročilo za »največjo zgradbo, kar jih je svet kdaj videl«, ker mednarodni natečaj ni bil uspešen. Izmed 245 prispelih načrtov niso izbrali nobenega. Paxton se je pozanimal, ali bi sprejeli še kakšno novo zamisel, in neuradno dobil pozitiven odgovor. Deset mesecev pred prireditvijo je skiciral fasado in prerez, razločno je bilo videti dve nadstropji, glavno ladjo z loki nad stebri in cikcakasto streho. Detajlne načrte pa je skupaj s sodelavci izrisal v osmih dneh. Vse to se je dogajalo, ko je bilo do odprtja razstave le še dobrih deset mesecev! In razstavna palača je bila, čeprav so se dela začela (pre)pozno, zgrajena pravočasno – do januarja 1851, v 17 tednih.

Kristalna palača

Sestavljena je bila iz številnih majhnih, a enakih elementov. Najdaljši je bil 7,3 metra dolg železni nosilec, ki je tehtal manj kot tona. To je omogočalo enostaven sistem sestavljanja, ročno dvigovanje in vstavljanje elementov, za transport po gradbišču pa so uporabili konje. V zgradbo, dolgo 560 metrov, široko 125 metrov in visoko 33 metrov, so vgradili okoli 3300 stebrov iz litega železa, 2150 nosilcev iz litega in kovanega železa ter 372 lesenih

strešnih nosilcev. Za 38,6 kilometra lesenih žlebov in 330 kilometrov lesenih okenskih okvirjev so porabili 17.000 kubičnih metrov lesa. Vgradili so skoraj 300.000 steklenih plošč oziroma 83.613 kvadratnih metrov stekla. Od tod ime Kristalna palača.

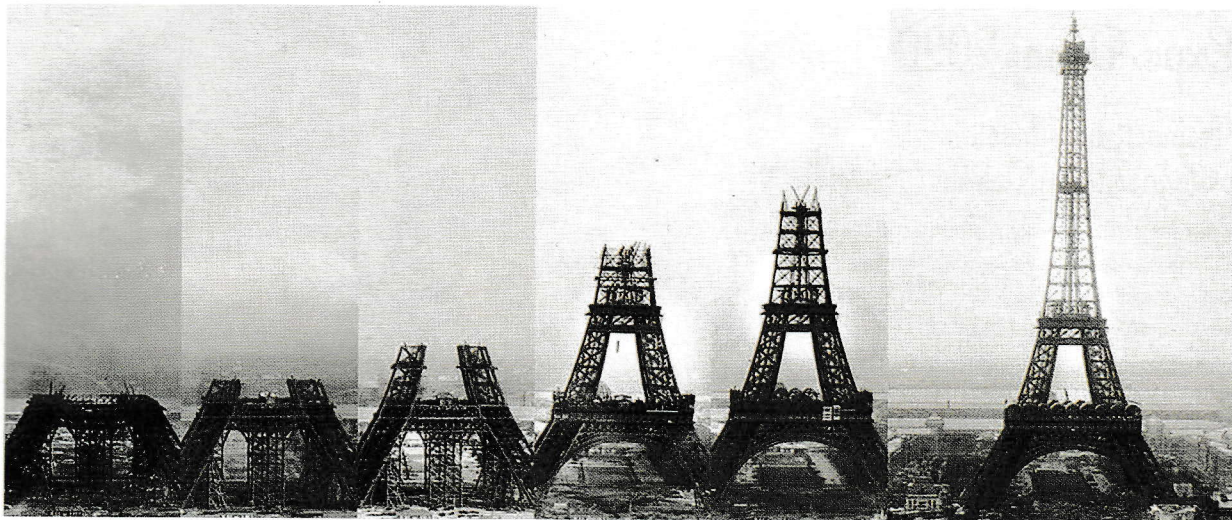
Pariški jekleni skelet

Francoski minister za trgovino in industrijo Edouard Lockroy je leta 1886, tri leta pred svetovno razstavo v Parizu, razpisal natečaj za 1000 čevljev oziroma 300 metrov visok stolp. Na natečaju je zmagal predlog za kovinski stolp, ki so

ga poslali iz biroja Alexandra Gustava Eiffla. Stolp še danes velja za tehnično mojstrovino in je tudi eden izmed najbolj znanih svetovnih simbolov. Z izkopom za temelje Eifflovega stolpa so začeli januarja 1887, graditi pa so začeli marca. Dokončali so ga dve leti pozneje, tik pred odprtjem desete svetovne razstave. Pri načrtovanju stolpa so uporabili vse znanje, ki so ga pridobili pri gradnji velikih mostov in viaduktov. Posebna pozornost je bila namenjena vetrovnim razmeram. Eifflov stolp je visok 324 metrov, ob odprtju pa je bil 20 metrov nižji. Kasneje so namreč nanj postavili antenski stolp. Jekleni skelet

Na vseh štirih straneh so v prvem nadstropju napisana imena dvainsedemdesetih francoskih naravoslovcev in tehnikov.

Jekleno konstrukcijo so postavili v dveh letih.

so izdelali iz valjanega in kovanega konstrukcijskega jekla iz več kot 18.000 delov. Težek je 10.000 ton. Končno obliko stolpa so določili na podlagi poskusov na maketah v laboratoriju; prilagojena je zračnim tokovom in nosilnosti tal. V podpornikih so skriti štirje vhodi, v vsakem so dvigala, ki obiskovalce popeljejo v prvo etažo, od koder je mogoče v drugo etažo z dvema dvigaloma oziroma po dveh stopniščih. V vzhodnem podpornem stebri pa je stopnišče, po katerem se je mogoče povzpeti od podnožja do tretjega nadstropja. To je kar podvig, saj je treba prestopiti 1665 stopnic!

Bruseljska ikona

Bruseljski Atomium so zgradili na planoti Heysel za bruseljsko svetovno razstavo leta 1958. Mišljeno je bilo, da ga bodo po koncu razstave podrli, a je postal tako priljubljen, pogled nanj pa je tako značilno zaznamoval bruseljsko krajino, da so njegovo rušitev prestavljali iz leta v leto in je o(b)stal. Tudi zato so ga verjetno prvič prenovili šele po tridesetih letih. Sestavlja ga devet jeklenih krogel, ki so povezane kot 165-milijardkrat povečana osnovna celica železa (a so bile krogle prvotno oblečene v

aluminij, kar so »popravili« ob obnovi 2004–2007). V jeklene plošče so takrat vdelali tudi LED-razsvetlavo, ki lahko simultano utripa ali se obrača ob vsakem poldnevniku, kar simbolizira pomikanje elektronov okoli jedra. Prenova je stala vrtočlavih 26 milijonov evrov.

Ob ponovnem odprtju marca 2006 je bil izdan priložnostni kovanec za dva evra, ki prikazuje bruseljski Atomium.

Atomium. Tri od štirih zgornjih krogel niso odprte za javnost iz varnostnih razlogov. Pri izvorni zasnovi podpora ni bila predvidena, preizkusi v vetrovniku pa so pokazali, da bi se struktura prevrnila, ko bi pihal veter s hitrostjo 80 km/h. Ker so v Belgiji že doživeli veter s hitrostjo 140 km/h, so dodali podporne stebre proti prevrnitvi.

Najhitrejša dvigala

Atomium je bil zasnovan za glavni paviljon, njegova konstrukcija pa je bila tehnični podvig. Cevi s trimetrskim premerom povezujejo krogle vzdolž dvanajstih robov kocke in vseh osem vozlišč s središčem. V osrednji, navpični cevi je stopnišče, tekoče stopnice in dvigalo, ki omogočajo dostop do prostorov z razstavnimi dvoranami. Omenjeno dvigalo je bilo najhitrejša dvigalo tistega časa, rampe tekočih stopnic pa med najdaljšimi v Evropi. Vsaka od teh krogel ima dve glavni nadstropji in nižje nadstropje, namenjeno za servisiranje. V vrhni krogli je panoramska restavracija z razgledom na Bruselj.

Expo Dubaj 2020

Trajnost, mobilnost in priložnosti – v Dubaju

V nekdanjem puščavskem predmestju Dubaja, na območju, velikem več kot štiri kvadratne kilometre, se je na prvem Expu na Bližnjem vzhodu predstavilo kar 192 držav. Prvič v 170-letni zgodovini razstave je imela vsaka država udeleženka svoj paviljon. Razstava je bila razdeljena na tri tematske sklope – *Trajnost, Mobilnost in Priložnost* – predstavitve pa so potekale pod sloganom *Povezovanje misli, ustvarjanje prihodnosti*. Expo 2020 v Dubaju je privabil kar 25 milijonov obiskovalcev. Zagotovo bi jih bilo še precej več, če ne bi bilo epidemije covida, ki je svetovno razstavo zamaknila za leto dni. Namesto oktobra 2020 se je tako začela oktobra 2021, končala pa se je, kot veste, 31. marca 2022, po šestih mesecih.

Calatrava 2x

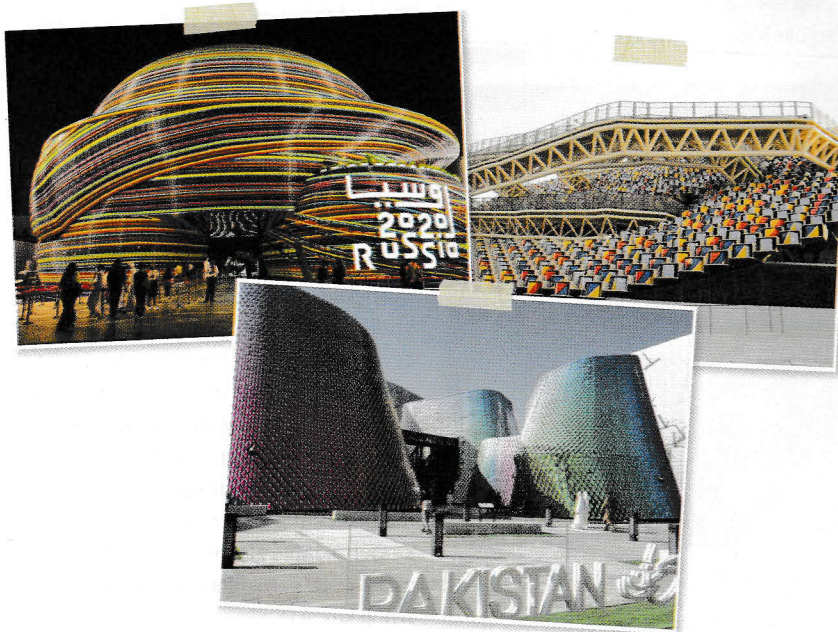
Priznani španski arhitekt, Santiago Calatrava, ki ga najbolj poznamo po njegovem Mestu umetnosti in znanosti v Valencii, je za Expo 2020 zasnoval

Expo v Dubaju je sovpadel s 50-letnico neodvisnosti Združenih arabskih emiratov. Njihov paviljon je oblikoval slavni arhitekt Santiago Calatrava.

kar dva paviljona – za gostiteljico, Združene arabske emirate, in za sosednji Katar. Navdih za paviljon gostiteljice mu je bil sokolov let oziroma simbolna interpretacija gibanja. Ogromna gibljiva streha iz 28 »kril«, zaprta ali odprta, je pod sabo varovala večnamenski avditorij, ki je še najbolj spominjal na scenografijo iz kakšnega znanstvenofantastičnega filma. Okrog paviljona so uredili park s kar 5600 različnimi avtohtonimi rastlinami in 80 različnimi vrstami dreves. Pri Katarjevem pa se je

Calatrava navdihoval pri njihovem državnem grbu. Paviljon je bil oblikovan kot dinamična zvezna oblika (jadrnica), ob kateri stoji visoka skulptura (sabljici), strop v notranjosti pa je spominjal na čipkast palmin list. Galeriji in razstavnici prostor v notranjosti so obiskovalce vodili skozi preteklost, sedanost in prihodnost države. Še pred odprtjem razstave je paviljon dvigal prah zaradi ekspresnega projektiranja in izvedbe. Katarčani so ga namreč naročili šele pet mesecev pred odprtjem razstave.

Barvito po rusko, korejsko in pakistansko

Les je lep

Pri številnih paviljoni, tudi pri slovenskem, je prevladoval les – kot trajnostna alternativa betonu, ki je eden večjih onesnaževalcev v gradbeni industriji. **Finci** so tako kot **Slovenci** v Dubaj pripeljali svoj les, le da so leseni interier prekrili s posebno tekstilno fasado, ki je spominjala na sneg (slovenski paviljon je bil prekrit z »gozdom«). Snežna opna se je na vhodu le rahlo razprla, tako je vhod spominjal na tistega v beduinski šotor. Arhitekti so tako prepletli finsko in arabsko kulturo in se tako poklonili organizatorjem. S pomočjo lesa pa so v notranjosti ustvarili prijeten, topel in domačen prostor. Bolj nepričakovano so se za les odločili **Britanci**. Umetnica

Britanska generirana »kolektivna« poezija

Es Devlin si je zamislila veliko skulpturo iz križno lepljenega lesa, ki je delovala kot velik LED-displej, na katerem se je prikazovala računalniško generirana »kolektivna« poezija, ustvarjena iz besed, ki so jih v sistem vnašali obiskovalci paviljona. Paviljon naj bi ponazarjal kulturno raznolikost Velike Britanije ter zavedanje, kakšno vlogo imajo algoritmi pri oblikovanju naše prihodnosti.

Med pritižajo tudi domače vreme

Veliko držav se je v Emirate odločilo s seboj »prinesti« nekaj svoje domače klime, ki seveda močno vpliva na (lokalne) politične odločitve glede varovanja biodiverzitete. **Singapur** je zasadil džunglo, s čimer so opozorili, kako zavedno »zeleni« so. Med šestmesečno razstavo se je njihov samozadostni paviljon oskrboval le s sončno energijo. **Nizozemci** so v svoj paviljon vstavili

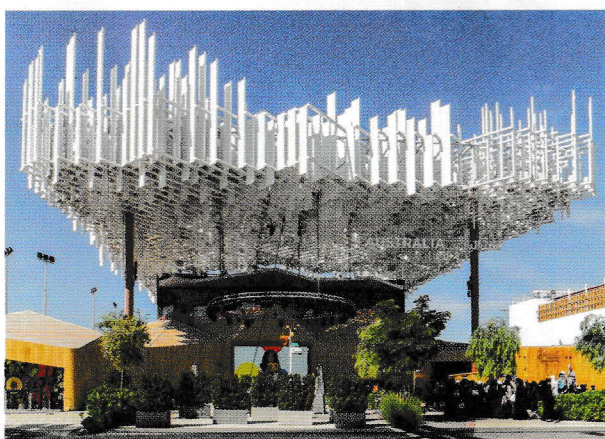
Beduinski šotor po finsko

ogromen vertikalni vrt v obliki stožca – kjer so voda, energija in užitne rastline ustvarile svoj lastni biotop. **Avstralci** pa so v Dubaju pripeljali kar svoje lastno muhasto nebo – nad paviljonom, zasnovanim kot razgibana avstralska pokrajina, je visela zanimiva senčnica. Podnevi je vabila s svojo senco, zvečer oznanjala dogodke s svetlobnimi učinki, ki so posnemali avstralske nevihtne oblake. **Brazilski paviljon** je bil zasnovan kot lahka membrana, ki visi nad velikim, a plitvim bazenom. Z njim so tako kot reka Rio Negro, ki v amazonskem nižavju prestopi svoje bregove, »poplavili« Dubaj. S pomočjo dišav, goste vlage, videov in glasbenikov so obiskovalcem pričarali doživetje brazilskega pragozda.

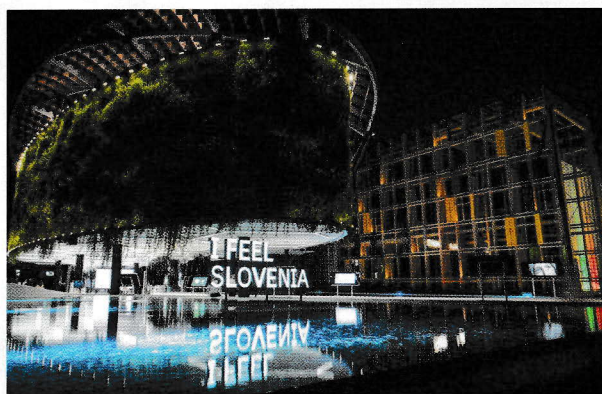
Zeleni paviljon zelene Slovenije

S svetlobnim utripanjem v ritmu bitja srca je paviljon Slovenije že od daleč vabil

obiskovalce. V Dubaju se je Slovenija predstavila s samostojnim paviljonom, ki je svetu pripovedoval o »pametni in zeleni državi« v srcu Evrope, o prepletu neokrnjene narave, znanja, inovacij in gospodarstva. Na LCD-površinah na stenah, stropu in tleh v notranjosti paviljona so lahko obiskovalci spremljali impresivne predstavitev slovenskih zgodb in presežkov. Pohvalili smo se z dosežki naših športnikov, naravno in kulturno dediščino, tehnološkimi dosežki ter izpostavili zgodovinske osebnosti, kot sta Jože Plečnik in Herman Potočnik. Glavne posebnosti paviljona so bile hlajena zelena fasada s 45.000 rastlinami, ki je ponazarjala slovenski gozd, kot sito oblikovana lesena streha ter bazen z vodo, ki je bil v dubajski vročini še posebej vabljiv. Pri konstrukciji so uporabili montažne, trajnostne in razgradljive elemente, kot so kovina, steklo, les in kamen.

Senčnica iz med seboj povezanih vertikalnih aluminijastih plošč je vabila k Avstralcem.

Inovativnost slovenskega gospodarstva je ponazorila kot sito oblikovana streha paviljona. Idejo zanjo je avtor ōrpal iz ribniške suhe robe, torej prvih slovenskih izdelkov, ki so pred 400 leti dobili dovoljenje za prodajo v tujini.

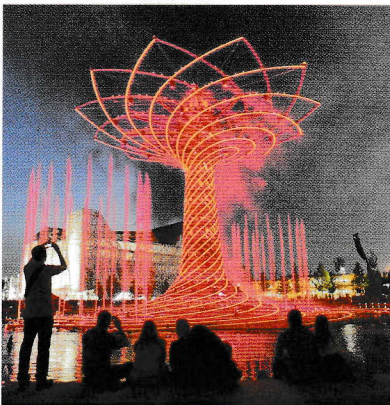

Tema v Milanu je bila hrana, in le kaj nam gre v slast bolj kot (italijanske) testenine.

Expo Milano 2015

Kako nahraniti planet

Svetovna razstava Expo v Milanu je bila kot vsakokrat tudi arhitekturna oziroma oblikovalska mojstrovina. Obiskovalcev je bilo ogromna, 20 milijonov, a precej manj kot na Expu v Šanghaju, ki si ga je ogledalo kar 70 milijonov ljudi, večina Kitajcev. V Milanu pa je bil le vsak četrty obiskovalec Italijan ... Glede na to, da nam je bil to najbližji Expo do zdaj – če ne upoštevamo milanskega leta 1906 –, je bilo med njimi tudi ogromno Slovencev. Tema milanskega Expa je bila hrana, geslo razstave pa Nahraniti planet, energija za življenje. Posebnost razstave je bilo veliko zelenja, od dreves do rož in (tudi!) zelenjave; z rastlinami so zasadili vrtove, terase pa tudi stene razstavnih prostorov in okolico paviljonov. In ker nič ne uspeva brez vode, tudi vodnih motivov ni manjkalo.

Za leseno skulpturo za razstavo EXPO 2015 v Milanu, visoko 35 metrov in s premerom 42 metrov, so navdih dobili pri Michelangelovi zamisli za Kapitolski trg v Rimu.

Najdražji, največji, najlepši, najbolj cvetoči ...

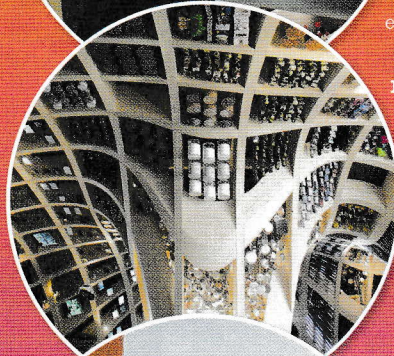
Med tistimi, ki so na Kitajskem postavili najdražje paviljone, sta bili pri vrhu Nemčija in Kitajska, enako je bilo v Milanu. **Nemčija** je imela poleg gostiteljice največji razstavni prostor. To je za državo, ki je v evropski družini gospodarsko najbolj uspešna, razumljivo. Arhitekti so se navdihovali pri obdelovalni zemlji in cvetočih travnikih. Les in jeklo sta ponazarjala tradicijo in sodobno tehnologijo, lahka in odprta konstrukcija pa je simbolizirala nemško odprtost, prijaznost in barvitost

v nasprotju s stereotipno predstavo o hladnih Nemcih. **Kitajska**, ki rada posnema zahodno arhitekturo, se je prepustila zvezdniškemu arhitektu Danielu Libeskindu. Pravzaprav le pri enem paviljonu (postavili so namreč kar tri). Med najbolj izstopajočimi paviljoni je bil **italijanski**, narejen po načrtih uglednega arhitekturnega studia Nemesi & Partners. Obiskovalci so se lahko sprehajali po nekakšnem urbanem gozdu doživetij pa tudi uživali v hrani. Šestnadstropna struktura je proizvajala lastno energijo in čistila zrak – to je počela s pomočjo fasade iz fotokatalitičnega cementa.

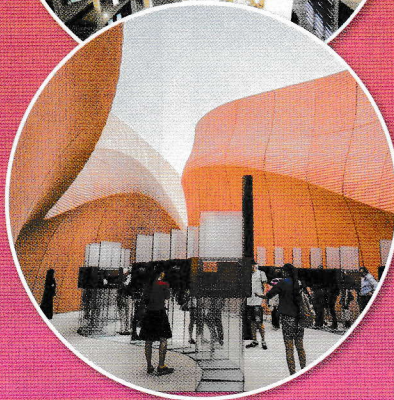
Sporočila v razmislek vsem nam ...

Švicarji so se odločili za bolj preprost paviljon z dvema stolpoma, ki so ju napolnili s svojimi tradicionalnimi izdelki, kot so čokolada, mleko, mlečni izdelki. Njamsko! Vsak obiskovalec si je z njimi postregel kar sam. A pozor, Švicarji zalog niso obnavljali! Več ko so vzeli prvi obiskovalci, manj je ostalo za tiste, ki so prišli za njimi. S tem so opozorili na sodobni potrošniški egoizem.

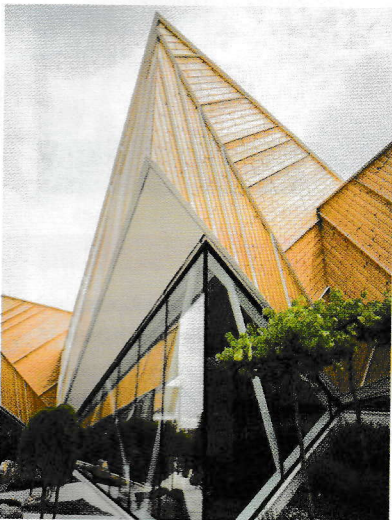
Francoski paviljon iz lesa, ki so ga po zaprtju Expa razstavili in znova uporabili, pa je bil mišljen kot opozorilo, da je les prezrt gradbeni element, čeprav nam daje izjemno bivanjsko ugodje, hkrati pa je naraven in ekološko vzdržen. Prav ekološka trajnostnost je bila rdeča nit številnih paviljonov, tudi madžarskega in češkega, ki so ga po koncu razstave prenesli v Prago.

Paviljon Združenih arabskih emiratov je zasnoval znameniti Norman Foster. Njegove značilne valovite linije so predstavljale puščavske peščine. Paviljon z zasenčenimi ulicami je prikazal izkušnje starodavnih skupnosti v Emiratih in obenem naravno energetske učinkovitost.

Zelena »razgibana« Slovenija

Samostojni paviljon v obliki petih prizem, ki so ga zasnovali v biroju SoNo arhitekti, je stal na geometrijsko razgibani površini, ki je simbolizirala razgibanost slovenskega ozemlja – prehajanje alpskega hribovja in panonskega ter sredozemskega gričevja v obdelovalne površine ravnin, kotlin in dolin iz izjemnim podzemnim svetom, prepredenim z jamami, ki jih v jamskih rovih in dvoranah krasijo kapniki. V petih prizmah je bilo predstavljenih pet različnih vsebin: soline, čebele, termalne in mineralne vode, pohodništvo, kolesarjenje in merjenje črnega ogljika. Naša država se je z vrsto interaktivnih elementov in arhitekturno zasnovo v Milanu predstavila kot zelena, aktivna in zdrava destinacija.

Pet prizem za pet (slovenskih) vsebin

Paviljon, ki sta ga postavila arhitekt Boris Podrecca in umetnik Matej Andraž Vogrinčič, je simboliziral preplet umetnosti in znanosti.

Slovenija od Lizbone do Šanghaja

Odperta knjiga

Geslo razstave v Šanghaju 2010 je bilo *Boljše mesto, boljše življenje*. Slovenija se je predstavila s samostojnim paviljonom na temo *Odperta knjiga*, saj je bila Ljubljana leta 2010 Unescova svetovna prestolnica knjige. Slovenski paviljon je prejel tudi zlato medaljo za kreativnost, obiskalo ga je več kot tri milijone ljudi. Obiskovalci so se v paviljonu lahko sprehajali med veliki odprtimi knjigami in vsaka od njih je pripovedovala eno od zgodb. Prva je pripovedovala o Plečnikovem NUK-u, druga je opisala sodobno slovensko oblikovanje, nekaj se jih je posvečalo lepotam slovenske narave, ena je govorila o sodobni slovenski hiši, obiskovalci pa so lahko spoznali tudi Hermana Potočnika Noordunga, slovenskega raketnega inženirja, pionirja kozmonavtika in vesoljskih poletov, in prebrali knjigo *Čas konca časa* slavnega filozofa Slavoj Žižka, ki jo je napisal posebej za Expo 2010.

Človek, narava, tehnologija

V Hannoveru leta 2000 se je Slovenija s samostojnim notranjim paviljonom pokazala kot lepa dežela z veliko možnostmi za turistično udejstvovanje ter kot država, ki gradi na svojem lastnem znanju in je odprta v svet.

Predstavila se je s konceptom *Življenje in delo*, ki je nastal na podlagi krovne tematike razstave – *Človek, narava, tehnologija*. Paviljonska predstavitev je bila zasnovana na številnih računalniških monitorjih, na katerih so se vrtili naši dosežki s področja kulture, športa, znanosti, tehnologije in gospodarstva.

V Hannoveru so nas predstavljali tudi Laibachi, PureH in Avseniki.

Oceani – dediščina prihodnosti

Slovenija se je s samostojnim paviljonom prvič predstavila v Lizboni leta 1998 kot mlada srednjeevropska država. Projekt Slovenija - Terra Mystica je ponazarjal naravno kroženje vode ter obiskovalce seznanjal z naravnimi znamenitostmi in lepotami Slovenije. S slovensko soljo v darilnih vrečkah iz jute smo na rastavi opozarjali na prizadevanje Slovenije za varovanje in ohranjanje bogate naravne dediščine.

Prvič je Slovenija s samostojnim paviljonom opozorila nase v Lizboni.

World Exhibitions

Vocabulary

velika svetovna razstava – a large world exhibition
surovine – raw material
stroji – machines
izdelki – products
umetna obrt – arts and crafts
atrakcije – attractions
novosti – innovations

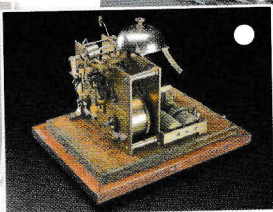
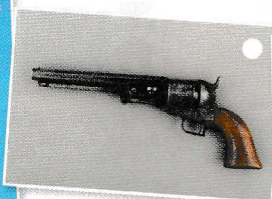
razdeliti – to divide
razstavljati – to exhibit (here to show)
oblika – a shape
paviljon – a pavilion
relief – a relief, a topography
razgibanost – diversity
hribovje – hills
obdelovalna površina – a productive field

ravnica – a flatland
podzemni svet – the underground world
kraška jama – a karstic cave
kapnik – a stalactite
arhitekt – an architect

4.-6. class

The first large world exhibition which took place in 1851 in London was divided into four parts to achieve better transparency. Therefore, it comprised: raw material, machines, products, arts and crafts. Some attractions and innovations were also shown.

Look at the pictures and mark the new products.

a diamond Koh-i-Noor

a Colt pistol

a telegraph

a Barbie doll

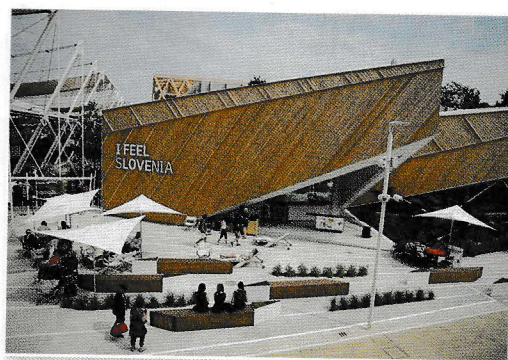
7.-9. class

The shape of the Slovenian pavilion at the world fair EXPO in Milan represented Slovenian topography where the Alpine, Pannonian and Mediterranean hills become interlaced with the productive fields of flatlands, basins and valleys with their underground world, crisscrossed with karstic caves and stalactites.

Which Slovenian region now hosts the above-mentioned pavilion that was designed for EXPO in Milan by the SoNo architects?

the Mura Region

the Upper Carniola

the Inner Carniola

the Lower Carniola

Styria

Že imaš mednarodni certifikat iz angleščine in španščine?

Prijavi se na izpit Cambridge in Dele za šole.

OGLASNO SPOROČILO

DELE

Cambridge Assessment English
Authorized Exam Centre

PIONIRSKI DOM
CENTER ZA KULTURO MLADIH

<https://izpiti.pionirski-dom.si/si>

Weltausstellungen

Wörterbuch

velika svetovna razstava – die große Weltausstellung

surovine – die Rohstoffe

stroji – die Maschinen

izdelki – das Produkt

umetna obrt – das Kunsthandwerk

atrakcije – die Attraktionen

tehnične novosti – technische Neuheiten

razdeliti - gliedern

razstavljati - ausstellen

oblika – die Gestaltung

paviljon – der Pavillon

relief – das Relief

razgibanost – die Vielfalt

hribovje – das Gebirge

gričevje – die Hügel

obdelovalna površina – das Ackerlandgebiet

podzemni svet – die unterirdische Welt

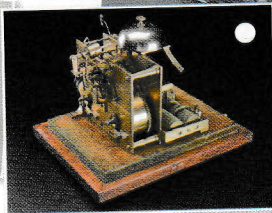
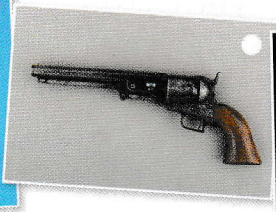
kraška jama – die Karsthöhle

kapnik – der Tropfstein

arhitekt – der Architekt

Zur besseren Transparenz wurde die erste große Weltausstellung, die in London stattfand, in vier Teile gegliedert: Rohstoffe, Maschinen, Produkte und Kunsthandwerk. Auch einige Attraktionen und technische Neuheiten wurden ausgestellt.

Schau dir die Bilder an und markiere welche.

Koh-i-Noor Diamant

Die Pistole Colt

Der Telegraf

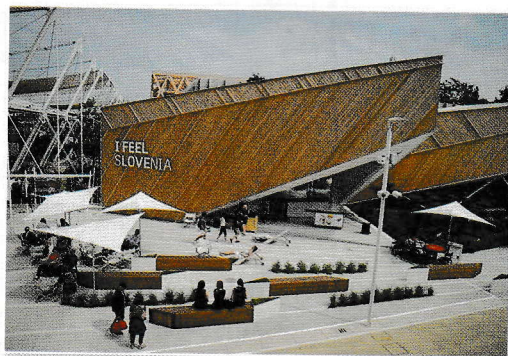
Die Barbie Puppe

Die Gestaltung des slowenischen Pavillons auf der Expo in Mailand veranschaulichte die Reliefvielfalt Sloweniens, wo das Alpen Gebirge und die pannonischen und mediterranen Hügel sich mit Ackerlandgebieten, Tälern und Kesseln und der unterirdischen Welt der Karsthöhlen mit ihren Tropfsteinen verflechten.

In welcher slowenischen Region wurde nach der Expo Ausstellung ein von SoNo Architekten entworfener Pavillon errichtet?

Prekmurje

Gorenjska

Notranjska

Dolenjska

Steiermark

Že imaš mednarodni certifikat iz angleščine in španščine?

Prijavi se na izpit Cambridge in Dele za šole.

Cambridge Assessment English
Authorized Exam Centre

PIONIRSKI DOM
CENTER ZA KULTURO MLADIH

<https://izpiti.pionirski-dom.si/si>

1. Kje potekajo svetovne razstave, ki jih poznamo po imenu World Expo?

- a) Vedno v Veliki Britaniji.
- b) Zgolj v evropskih državah.
- c) V različnih mestih po svetu.
- d) Tam, kjer je pokrajina najlepša.

2. Kdaj je bila prva svetovna razstava?

- a) Leta 1851.
- b) Konec prejšnjega stoletja.
- c) Se ne ve.
- d) Leta 1923.

3. Prečrtaj vsiljivca.

Kraljica Viktorija
Princ Albert
Princesa Diana

4. Dopolni poved.

Prvi Expo na Bližnjem vzhodu je bil letos v .

5. Drži ali ne drži?

Bruseljski Atomium so zgradili na planoti Heysel za bruseljsko svetovno razstavo leta 1958.

✓ drži ✗ ne drži

1. Kdo je bil avtor Kristalne palače, »največje zgradbe, kar jih je svet kdaj videl«?

- a) Norman Foster.
- b) Avtor ni poznan.
- c) Joseph Paxton.
- d) Sadar+Vuga.

2. Kje bo EXPO 2025?

- a) V Dubaju.
- b) V New Yorku.
- c) V Osaki.
- d) Na Dunaju.

3. Prečrtaj vsiljivca.

Eifflov stolp Atomium
Rimski Kolosej
Space Needle

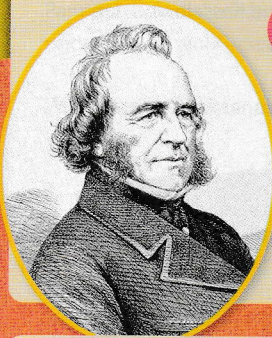
4. Dopolni!

Konec 19. stoletja so postale svetovne razstave priljubljene tudi v .

5. Drži ali ne drži?

Slovenija se je s samostojnim paviljonom prvič predstavila na Expu v Milanu leta 2015.

✓ drži ✗ ne drži

OBIŠČI
VESELASOLA.NET
IN REŠI UČNO POT.
ČAKAJO TE LEPE NAGRADE.

Izpolni preizkus in ga pošlji na naslov:

Vesela šola, Mladinska knjiga Založba, Slovenska 29, 1000 Ljubljana, s pripisom **Aprilska VŠ**.

Ne pozabi pripisati svojih podatkov (ime in priimek, naslov). Podatke naj podpiše eden od staršev oziroma skrbnikov, ki s podpisom dovoljuje, da jih posreduješ in sodeluješ v nagradni igri. Med prispelimi pravilnimi odgovori bomo **7. maja 2022** izžrebali nekaj srečnežev, ki jih čakajo nagrade. Imena nagrajencev bodo v tednu dni po žrebanju objavljena na www.veselasola.net, kjer so objavljena tudi pravila nagradnih iger.

Ime in priimek veselošolca:

.....

Naslov:

Podpis starša:

Razred: 4.-6. 7.-9. Obkroži

Aprilsko temo o svetovnih razstavah smo pripravili:

Besedilo: Neža Erlih; Simon Kajtna (oblikovanje); Vera Jakopič (lektoriranje); Rebeka Tomšič (urednica). Slikovno gradivo: Shutterstock

Pri izpeljavi celotne zasnove letošnje Vesele šole nam pomagata:
Telekom Slovenije in Zavarovalnica Triglav.

Vesela šola je priloga mesečne revije Pil; letnik 52, št. 08 (april 2022)